

ПЕТРУ ІВАНОВИЧУ БОЙКУ – 80

Бойко Петро Іванович – відомий вчений у галузі землеробства, сівозмін різних ротацій та спеціалізації; головний науковий співробітник відділу сівозмін і землеробства на меліорованих землях ННЦ «Інститут землеробства НААН», доктор сільськогосподарських наук, професор; активний пропагандист досягнень науки в сільськогосподарському виробництві; ветеран праці; учасник Великої Вітчизняної війни; справжній вчений; щира, порядна, доброзичлива людина.

Народився 10 липня 1934 р. у с. Гаркушенці Миргородського району Полтавської області. До 1954 р. працював у місцевому колгоспі та Миргородському коноплемаєвському заводі, у 1954–1956 рр. – служба в Армії на Північному Флоті Іюканьгської Військово-Морської Базис в Мурманській області. У 1956–1957 рр. – судовий виконавець Миргородського народного суду Полтавської області. Впродовж 1957–1962 рр. навчався на агрономічному факультеті Полтавського сільськогосподарського інституту (нині – Полтавська державна аграрна академія), після закінчення якого працював керуючим відділу радгоспу «Оржицький» на Лубенщині.

Наукова діяльність П. І. Бойка слугує вагомим внеском у розвиток сучасних наукових основ землеробства, теоретичних і практичних аспектів побудови різних типів та видів сівозмін і пов'язана з Національним Науковим Центром «Інститут землеробства НААН». Петро Іванович у 1963–1967 рр. – головний агроном, старший науковий співробітник, завідувач відділу рільництва Дабрівської дослідної станції Українського науково-дослідного інституту землеробства

і аспірант лабораторії сівозмін цього ж інституту. Упродовж 1968–2011 рр. працює в лабораторії сівозмін ННЦ «Інститут землеробства УААН». У 1968–1992 рр. – молодший, старший і провідний науковий співробітник; у 1992–2003 рр. – завідувач лабораторії сівозмін, із 2003 р. – головний науковий співробітник. У зв'язку з реорганізацією у 2011 р. лабораторію сівозмін об'єднали з відділом землеробства на меліорованих землях, де нині П. І. Бойко працює головним науковим співробітником.

У 1969 р. захистив кандидатську дисертацію «Размещение кукурузы в полевых севооборотах левобережной Лесостепи УССР» за спеціальністю 530: «Общее земледелие», а у 1997 р. – докторську дисертацію «Наукові і технологічні основи вирощування кукурудзи в сівозмінах Лісостепу України» за спеціальністю 06.00.01: «Загальне землеробство». Звання професора присвоєно в 1998 році.

Вчений вперше для умов Лісостепу України здійснив всебічну агротехнічну оцінку попередників кукурудзи у зв'язку з дією чинників інтенсифікації землеробства (сівозмін, удобрення й обробітку ґрунту).

Бойко П. І. розробив методичні підходи і комплексні програми та організував закладення тривалих багатofакторних дослідів із встановлення ефективності різноротаційних сівозмін у поєднанні з добривами та способами обробітку ґрунту в Лісостепу України на Дабрівській та Панфільській дослідних станціях. За його участю проведено всебічну агротехнічну оцінку попередників польових культур у поєднанні з дією основних чинників інтенсифікації землеробства: сівозмін, добрив та обробітку ґрунту, а також визначено вплив погодних умов на родючість ґрунту, фітосанітарний стан посівів, урожайність польових культур і якість продукції, економічну й енергетичну ефективність сівозмін. Теоретично обґрунтував інтенсивні екологічно врівноважені сівозміни, що відповідають сучасному та перспективному землеробству.

Вчений вперше організував комплексні фундаментальні дослідження з визначення впливу біологічних чинників родючості ґрунту (наявність різних фітонематод, мікрофлори, токсичність ґрунту – алелопатія) на продуктивність сільськогосподарських культур у сівозмінах, родючість та фітосанітарний стан ґрунту у сівозмінах і беззмінних посівах. Результати досліджень принесли вагомий внесок у розвиток вчення з

алелопатії в землеробстві, підсиливши важливу роль сівозмінного чинника у подоланні негативної дії ґрунтовтоми.

Під керівництвом Бойка Петра Івановича розроблено теоретичні екологічно безпечні основи відтворення родючості ґрунтів шляхом раціонального землекористування, створено моделі ґрунтозахисних систем сівозмін для забезпечення одержання високоякісної конкурентної продукції та охорони навколишнього середовища; удосконалено зональні системи сівозмін, розроблено біологічні та агроекологічні принципи їхньої організації для забезпечення раціонального використання та охорони агроландшафтів; обґрунтовано вплив сівозмінного чинника в поєднанні з системою добрив та обробітком ґрунту на продуктивність культур, стан родючості ґрунту і навколишнього середовища, розроблено науково обґрунтовані нормативи екологічної оптимізації сівозмін у системах землеробства; розроблено екологічно безпечні сівозміни для господарств з різною виробничою спеціалізацією для забезпечення сприятливого фітосанітарного стану посівів і охорони навколишнього середовища; розроблено довгоротаційні сівозміни для великих господарств різної спеціалізації та короткоротаційні вузькоспеціалізовані сівозміни для фермерських і орендних господарств та шляхи послаблення негативного впливу несумісності та самонесумісності культур у сівозмінах; побудовано сівозміни альтернативного землеробства з максимальним використанням біологічних засобів інтенсифікації; розроблено системи сівозмін для забезпечення раціонального використання сільськогосподарських угідь, відтворення родючості ґрунтів і їхнього захисту від ерозії, підвищення продуктивності та стійкості агроценозів.

Упродовж 1970–1995 рр. П. І. Бойко призначений секретарем і Головою Координаційно-методичної Комісії з проблем сівозмін у землеробстві України, з 1996 р. – член Координаційно-методичної Ради Науково-методичного центру «Землеробство». Був членом редакційної колегії збірника наукових праць «Вісник Черкаського інституту агропромислового виробництва», а також членом редакційних колегій Міжвідомчого тематичного наукового збірника «Землеробство» і збірника наукових праць ННЦ «Інститут землеробства НААН».

Упродовж 2005–2009 рр. обирався членом Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій Д 26.371.01 в Інституті агроекології та природокористування НААН; із 2003 р. – член Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій

Д 26.004.10 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України, з 2013 р. – член Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій Д 27.361.01 у ННЦ «Інститут землеробства НААН».

Бойко П. І. підготував 8 кандидатів сільськогосподарських наук, які досягли значних успіхів у науково-дослідній роботі щодо безпосереднього розвитку сівозмін у системах землеробства України. Ювіляр має понад 220 опублікованих наукових і науково-методичних праць, серед яких основні: одноосібна монографія «Кукурудза в інтенсивних сівозмінах» (1990 р.), наукові видання: «Роль сівозмін в інтенсивному землеробстві» (1986 р.), «Біологічна та екологічна роль сівозмін в землеробстві» (1990 р.), є співавтором підручника «Екологічні проблеми землеробства» (2010 р.). Особливе практичне значення для розвитку вітчизняних сівозмін у системах землеробства мають опубліковані П. І. Бойком у співавторстві рекомендації «Сівозміни у землеробстві України» (2002 р.), в яких розроблено різноротаційні сівозміни в зональному розрізі: для Степу, Лісостепу, Полісся, Карпат, Закарпаття, низин Криму, а також на поливних і осушених землях. Приділено увагу сівозмінам з овочевими культурами і ґрунтозахисним сівозмінам, оптимізації структури посівних площ та системі сівозмін.

Бойко Петро Іванович відзначається високим професіоналізмом. Зарекомендував себе вмілим організатором науково-дослідної та організаційної роботи. Підтримує тісні зв'язки з галузевими науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами України, які розробляють і впроваджують науково обґрунтовані сівозміни у сучасних системах землеробства. Користується повагою й заслуженим авторитетом серед співробітників.

Нагороджений сімома медалями: бронзовою ВДНГ «За досягнуті успіхи в розвитку народного хазяйства СРСР» (1974 р.), «В пам'ять 1500-ліття Києва» (1984 р.), «Ветеран труда» (1985 р.), «50 лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» (1995 р.), «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» (1997 р.), «Почесною відзнакою Української академії аграрних наук» (2009 р.); Ювілейною медаллю «65 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» (2010 р.).

Опара М. М., кандидат сільськогосподарських наук, проректор ПДАА